СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 182. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 6. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 182. Jersey City, N. J., Tuesday, August 6, 1929. THREE CENTS.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" ПРИЇХАВ ЩАСЛИВО В АМЕРИКУ

ОСІВ У ЛЕЙКГЕРСТІ, В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ, ПО 95 ГОДИНАХ.

ЛЕЙКГЕРСТ, Ню Джерзі, 5. серпня. — Німецький кермовий бальон „Ґраф Цепелін" приїхав сьогодня під вечір до Америки. Він кружляв короткий час над Ню Йорком, а опісля осів у Лейкгерсті, де його причіплено до зрізаної металевої машти, а відтак затягнено в ганґар (бальонову шопу).

Дорога з Берліна до Ню Йорку виносила 93 години. Хоча се на 20 годин скорше, як найскоршим пароплавом, котрим є німецький новий корабель „Бремен", та 15 годин скорше, як переїзд першого бальона понад океан, все таки команда „Ґрафа Цепеліна" сподівалася відбути сю дорогу скорше, бо кермовий корабель „Лос Анджелес" зробив сей переїзд за 81 годин. Причиною сього опізнення були незвичайно сильні вітри, з якими стрінувся „Ґраф" (як його нині коротко в Америці називають) уже близько американської суші. „Ґраф" видержав напір вітрів дуже добре, і команда каже, що ні разу корабель не був у небезпеці.

ДОРОГА „ҐРАФА ЦЕПЕЛІНА".

Дорога кермового воздушного корабля була така:

Виїхав він з Фрідріхсгафен, в Німеччині, в середу, о годині 9.29 мінут зполудня (після східно-американського часу).

Переїхав понад французьке місто Ліон у четвер о 5. годині 10 мінут.

„Минувся" з кораблем „Дальни" на Середземному морю о годині 10. рано.

Переїхав попри Ґібральтар у четвер, о годині 10. вечером.

Викинув почту на острові Санта Марія на Азорах у пятницю, о годині 3. зполудня.

Переїхав понад остров Сан Міґуеля в пятницю, о 4. годині зполудня.

В суботу, о 3. годині рано, розіслав вістку, що находиться 500 миль на захід і трохи на полудне від Азорів.

Того самого дня о годині 7. рано розіслав вістку, що находиться яких 700 миль на полудневий захід від Азорів.

Того самого дня о чверть на 6. годину зполудня телеґрафував до радіової стації в Лейкгерст, що находиться яких 1,400 миль від сеї стації.

Того самого дня о годині 10. вечером делеґрафували про нього до департаменту війни у Вашинґтоні, що американські воєнні кораблі бачили його яких 330 миль від Бермюди.

У неділю, о 4. годині рано, кораблі повідомляли департамент війни, що „Ґраф" находиться яких 500 миль від Лейкгерста.

О 5. мінут до 11. години рано він находився 300 миль від Вашинґтону.

О пів до осьмої години вечером літав над Ню Йорком.

О 8. годині 52 мінути вечером осів у Лейкгерсті.

ПАСАЖИРИ ВДОВОЛЕНІ ПОДОРОЖЮ, АЛЕ НЕ „ЗАЯЦЬ".

На „Ґрафі" були 62 особи, а саме 20 пасажирів, 41 люда залоги й обслуги та один „заяць", що закрався на корабель та показався залозі по виїзді корабля. Є се 18-літний пекарський челядник Альберт Бухсов. Коли „Ґраф" приїхав до Лейкгерста, іміґраційні власти його зараз арештували для депортації в Німеччину.

Всі инші пасажири вдоволені з подорожі.

Американські іміґраційні та митові урядники трактували „Ґрафа" і його пасажирів, як звичайно трактується пасажирів водного корабля.

ДАЛЬШІ ПЛЯНИ „ҐРАФА".

Прибувши до Лейкгерста, „Ґраф" застав тут горячкові приготовання для своєї дальшої подорожі. Коло ганґару зібрано великі маси топлива, поживи, води та всього иншого, потрібного до нової подорожі.

„Ґраф" має виїхати з поворотом уже в середу. Сим разом „Ґраф" вибирається в подорож довкола світа, яку сподіється покінчити дня 29. серпня. Ціна сеї подорожі виносить 9,000 долярів.

НАСЛІДНИК ПРЕСТОЛА ВТІК З КОРОЛІВСЬКОЮ КОРОНОЮ.

НЮ ЙОРК, 5. серпня. — На місцеву поліцію зголосився вчора король російських циганів та просив її помогти йому зловити наслідника циганського престола, котрий утік, забравши зі собою циганську королівську корону вартости півпяти тисячі долярів.

Причиною, чи тлом, сього скандалу в сім чи не одинокім королівськім домі в Америці був романс королевича, якому тепер 19 літ, з якоюсь Американкою, менше-більше його віку. Після циганських законів властиво йому не вільно було женитися поза циганським народом, і тому циганський король не тямиться з люти. Він подав поліції докладний опис, який сурдут і які штани носить наслідник престола, і впевняв поліцію, що вона його по тих признаках певно найде, бо він ледви чи буде мати за що купити собі нові штани. Хіба щоби продав за кілька долярів королівську корону.

Поліція пустила за ним стежні листи.

ЗНОВА ВТЕЧА ВЯЗНИКІВ.

ОБОРН, Ню Йорк, 5. серпня. — З табору вязників, працюючих коло направи дороги в місті Сіпіо, втекло безслідно двох вязників стейтової вязниці в сьому місті. Обом їм по 22 роки життя. Один відбував 6-літну вязницю за побиття, а другий 5 до 10-літну вязницю за влом.

Позавчора знова з громади вязників, працюючих на тій самій дорозі, втік Якуб Войцеховський, котрого засуджено в Бофало на 15-літну вязницю за влом. Двох його товаришів утечі спіймано.

За минулий тиждень утекло в сей спосіб з вязниці 7 вязників.

ПРОБУВАВ ТРОК.

16-літний Осип Крутіль у Ню Йорку, син трокового візника, хотів і собі пробувати їздити троком. Коли батько лишив його стерегти трок, хлопчина сів на трок і потягнув за движні. Трок рушив з місця, скочив скоро назад, увалився в крамницю а цукорками та здушив там двох хлопців так тяжко, що один з них погиб у шпитали до двох годин. Тепер Крутіль находиться у вязниці як убийник.

ПРОПАВ АМЕРИКАНЕЦЬ.

Олекса Чабан із Малашовець (пов. Тернопіль) повідомив поліцію, що його 30-літній син Михайло, який 23. червня вернув із Америки, а 25. поїхав до Львова за клунками, що їх оставив був у готелі, не вернув досі.

ЗАДУШЕНА.

В селі Роґухвали, пов. Ряшів, Іван Кова вдушив свою тещу, 63-літню Анну Ніцпонь, щоби посісти її майно. Злочинця арештовано.

ВІДІБРАННЯ ДЕБІТУ УКРАЇНСЬКІЙ ЗАКОРДОННІЙ ПРЕСІ І ВИДАВНИЦТВАМ.

Міністерство внутрішних справ у Варшаві відібрало в останньому часі почтовий дебіт таким українським часописам, брошурам і книжкам: 1) брошурі під заг. „Державна нація", 2) „Гуцульському куріневі" Олеся Бабія, виданому в Празі, 3) орґанові Проводу Українських Націоналістів у Празі, „Розбудова Нації", 4) видаваному в Парижі у французькій мові журналові „Ль'Украін Нувель", 5) видаваному у Вінніпеґу (Канада) „Світ Молоді", видаваним у Харкові 6) Новій Ґенерації, 7) „Гартові" і 8) „Робітничій Освіті", 9) видаваному в Мелітополі журналові „Радянський Степ", 10) видаваному в Ужгороді журналові „Робітнича Селянська Правда" і 11) виданій у Відні брошурі під заг. „Великі Роковини України".

СМІЛИЙ НАПАД БАНДИТІВ НА ДІМ ПОЛЬСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

В селі Вішув, у лодзькому воєвідстві, замасковані напасники доконали смілого нападу на дім польського священика Сусіцького. В мешканні був Сусіцький і його сестріниця. Коли бандити повалили на землю Сусіцького, його сестріниця кинулася з пястуками на бандитів, але бандити ранили її вистрілом з револьвера. Тоді вже спокійно розбили касу та забрали з неї 6 тисяч зл. і дорогоцінностей на суму кілька тисяч.

Та по відході напасників, коли вони були вже на подвірю, Сусіцький добув револьвер та почав стріляти за бандитами. У відповідь на це бандити почали відстрілюватись і це досить влучно, бо ранили і Сусіцького і його сестріницю.

Повідомлена про напад поблизька поліція розпочала погоню за бандитами, які втікли до ліса. Тому, що досі не вдалося їй зловити бандитів, змоболізовано поліцію з 4. поблизьких повітів, яка окружила ліс, де схоронилися бандити. Між бандитами й поліцією вивязалася сильна перестрілка. Бандити стараються передертися через кордон поліції і втечи в напрямі Гор. Шлеську.

UKRAINIAN BOY IS PARK CONCERT HIT.

Accordion Player, 10, Accompanies Dancers in Native Concert.

The Cleveland Symphonic Band and representatives of the Ukrainians of the city, wearing their native costumes, brought the music and the dances of Little Russia to Gordon Park last night to entertain some 5,000 spectators in the ninth open air concert sponsored by the city.

City Manager William R. Hopkins, honorary chairman of the executive committee which planned the series of concerts, expressed the appreciation of the city at the manner in which the choir of the St. Vladimir Ukrainian Church, 2280 W. 11th Street, co-operated with the band to make the concert a success.

The city manager also introduced ten-year-old Steve Unek, whose accordion playing appeared to be the hit of the evening. While Steve is of Ukrainian parentage, he was born in Cleveland.

Steve played the accompaniment for a group of nine dancing couples, all children less than 12 years old. The costumes the dancers wore were all hand embroidered and ornamented with colored beads.

The band, which last night was directed by Clifford Barnes in the absence of Maurice Spitalny, played six numbers, including the Ukrainian National March. The St. Vladimir mixed chorus of 60 voices sang six numbers. The chorus was under the direction of John Sawchuk. Olga Romanetz was first soprano.

Cleveland Plain Dealer,
Thursday, August 1, 1929.

З ТЕАТРІВ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Російська оперетка в Харкові, що грала досі в театрі ім. Шевченка, з новим сезоном (вересень ц. р.) переходить на українську мову. Російська оперетка в Харкові мала досі найбільшу фреквенцію з усіх театрів, тому факт її українізації має безперечно своє значіння. — На становищі директора Столичної Державної Опери в Харкові, яке займав досі п. Архип Воробйов, зайшла зміна. Нар. Комісар освіти Скрипник іменував на це становище дотеперішнього секретаря Українського Т-ва Драматурґів і Композиторів, п. Рибака (Галичанина).

ХОТІЛИ ДІСТАТИ ПТАШКА.

Перцептор Карнилецький здефравдував 600 тисяч левів і втік на Україну. Румунський уряд зажадав від Радвлади його видачі. Але тому, що Карнилецький є властиво українським підданим, бо родився в Камінці Подільськім, то уряд його не видав.

ОБОРОННА КАМІЗЕЛЬКА ПРОТИ БАНДИТІВ.

Берлінські аґенти поліції, з яких багато згинуло від револьверових куль бандитів, одержать за кілька тижнів таємну камізельку, яка має їх хоронити перед револьверовими кулями. Не буде вона вигідна, бо з мягенького шовку і зі сталевих, плетених ниток, одначе на стільки відпорна, що револьверові кулі будуть відбиватися від неї. Не в смак воно буде злодіям, та нічого не зробиш.

СТРАЙКИ В БОБРЕЧЧИНІ.

Часописи повідомляють, що в деяких селах Бобреччини вибух страйк між селянами і дворами на тлі економічнім. Страйкує населення сіл: Бориничі, Чорний Острів, Бринці, Загірне, Бринці Церковні, Девятники й одно село під Ходоровом. Деякі польські часописи добачують причину тих страйків... в аґітації сельробів.

ЖІНКИ ДО КУХНІ, А НЕ ДО БАКАЛЯВРЕАТУ.

Румунське міністерство просвіти одержало протестну телеграму від родичів учениць дівочої ґімназії в Кишеневі. Один професор спалив усі 84 кандидаток і сказав при проголошенню висліду іспитів: „Жінки належать до кухні й не потребують бакалявреату".

ПЯНІ ЯРМАРКОВЦІ.

На гостинці між Дрогоєвом і Перемишлем почали бійку зі собою два підпиті господарі, Василь Медвідь і Дмитро Салюк, оба з Дрогоєва. В часі бійки Медвідь пхнув 50-літнього Салюка ножем в околицю серця так небезпечно, що той конає в шпиталі.

НАГОРОДА ДЛЯ НАЙГІРШОГО АКТОРА.

Один з передових віденських театрів розписав конкурс між своїми членами на нагороду для найгіршого актора. Одначе не має це бути справді найслабший актор, що грає ролі статистів, тільки актор визначний і з іменем, такий, що в цьому році дочекався найбільшої скількости неприхильних оцінок від преси й публики. Назвище нагородженого актора буде задержане в тайні — зі зрозумілих причин. Про це знатимуть тільки за кулісами, де відзначений актор дістане і свою нагороду. Кажуть, що ініціятори конкурсу бояться, аби не прийшлось їм підвищувати скількости нагород...

УКРАЇНСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОТИ МОСКВИ.

Парижска преса подає відомости про невдоволення між українськими комуністами з приводу централізаційних змагань Москви. Москва хоче поволи знести всі національні републики в Союзі та весь Радянський Союз перемінити в одностайну державу. Ця централізація звернена в першу чергу проти України і Кавказу, де національна свідомість населення найсильніша.

Пляни московських комуністів викликали сильне обурення по цілій Україні, навіть між українськими комуністами. Вони зачали представляти Москві небезпеку повстання з цього приводу і Москва, покищо, рішила не переводити централізації та не касувати паперової самостійности України, тільки, аби ослабити національну силу українських мас, наказали творити на Україні нові меншостеві райони для Жидів, Поляків і Москалів та надати їм широкі права.

Та не знати, чи комуністи за якийсь час таки не скасують цілковито радянську українську републику, бо вони мало коли резиґнують зі своїх плянів, особливо, коли йде про нищення національної відрубности не московських та не жидівських народів.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ДАЛЬШИХ КИТАЙСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

РОСІЯ БУДЕ ДОМАГАТИСЯ, ЩОБИ МАТИ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ ОХОРОНУ НА СХІДНО-КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

ТОКІО (Японія), 5. серпня. — Японська телеґрафічна аґенція повідомляє зі стації Манчулі, що одною з головних причин перерви переговорів між радянським консулем Мельніковим та китайським уповноваженим було домагання большевиків допустити їх військову охорону Східно-Китайської залізниці, нарівні з китайськими військами. Без цього большевицькі інтереси на залізниці не будуть ґарантовані, хочби Китай і погодився на привернення стану, який був перед захопленням ним залізниці.

Китайський уповноважений для переговорів на стації Манчулі, Тсей Юн-Шен, довів про цю вимогу большевиків до відома мукденського уряду, а цей уряд катеґорично відмовився задовольнити вимогу Росії. На цім переговори розбилися, але не зважаючи на це, обидві сторони готуються до формальної мирової конференції, яка має зібратися в Читі, в Сибіру.

ЯПОНЦІ ЗАРОБЛЯЮТЬ.

ГРУЗИ, ЩО РАНІЩЕ З МАНДЖУРІЇ ЙШЛИ ЧЕРЕЗ ВЛАДИВОСТОК, ТЕПЕР НАПРАВЛЯЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ ЯПОНСЬКИЙ ПОРТ ДАЙРЕН.

ДАЙРЕН (Квантун), 5. серпня. — Зогляду на російсько-китайський конфлікт значно ліпше пішли торговельні справи в японському порті Дайрен, який Японія відобрала від Росії після російсько-японської війни. Ріжні вантажі, котрі раніше йшли з Манджурії через російський порт Владивосток, тепер посилаються через порт Дайрен по Південно-Китайській залізниці, що знаходиться в руках Японців.

В Дайрені роблять великі приготовання до відправки через цей порт всього манджурського збіжа, якого 50% раніше йшло через Владивосток.

ЗАВОДЯТЬ ЦЕНЗУРУ.

ПОЗБАВЛЯЮТЬ ПРАВА ПЕРЕСИЛАТИ ЧУЖОМОВНІ ҐАЗЕТИ ПОЧТОЮ. НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ДРУКУВАТИ КРИТИКИ НА ПРАВИТЕЛЬСТВО КИТАЮ.

ДАЙРЕН (Квантун), 5. серпня. — Нанкінське правительство установило цензуру на ґазети, що виходять у Китаю в чужій мові. Причиною цього стало те, що деякі ґазети почали критикувати націоналістичне правительство за те, що воно не виконує своїх обіцянок супроти населення. Тепер увесь ґазетний матеріял мусить даватися на попередню цензуру китайським цензорам, а деякі чужинецькі ґазети заборонено пересилати почтою.

СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАЙМАЮТЬСЯ САМОРЕКЛЯМОЮ. МОСКВА КЛИЧЕ СВІТОВИЙ ПРОЛЕТАРІЯТ ГОТУВАТИСЯ ДО БОРОТЬБИ НА БАРИКАДАХ.

МОСКВА (СССР), 5. серпня. — Офіційний орган комуністичної партії „Правда" видрукував велику редакційну статю, в якій катеґорично заявляє, що комуністична партія не відійшла ні на одну букву від заповітів Леніна. Тепер партія занята підготовкою світової революції. Демонстрації в день першого серпня це була лише приграбка до дальшої боротьби світового пролетаріяту. „Правда" твердить, що 1 серпня показав, що комуністична партія найбільше здисциплінована, найбільш орґанізована інтернаціональна партія, яка „пориває за собою робітничі маси".

„Правда" кличе інтернаціональний пролетаріят не припиняти своєї боротьби, а використовувати кожну нагоду для вуличних демонстрацій і заворушень, не зважаючи на всі перешкоди та заборони, які роблять ріжні правительства. Комуністична партія впевняє себе, що світова революція наближається, не зважаючи на те, що Троцький недавно говорив, що світова революція лишилася далеко за горами.

СВІТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ.

ЗБИРАЄТЬСЯ СЬОГОДНЯ В ГАЗІ ДЛЯ РОЗВЯЗАННЯ РЕПАРАЦІЙНОЇ ПРОБЛЕМИ ЗГІДНО З ПЛЯНОМ ЙОНҐА. ЗІЗДЖАЮТЬСЯ ПРЕДСТАВНИКИ ВСІХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ТА ИНШИХ ДЕРЖАВ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 5. серпня. — Вчора виїхала до Ґаґи німецька делеґація на чолі з міністром закордонних справ Штреземаном для участи в міжнародній репараційній конференції. Фактично ця конференція, що починається завтра, має нарешті зліквідувати наслідки Світової Війни, які ще полишилися, не зважаючи на ріжні мирові договори. Передбачається, що конференція ця буде довгою й дуже тяжкою, бо в звязку з нею виникає багато скомплікованих міжнародних справ.

В основу нарад конференції буде положений репараційний плян Йонґа, який сам викликає багато спорів, як наприклад у справі негайної евакуації Надренії, установленню міжнародної фінансової контролі над Німеччиною, чого домагається Франція і т. д. До Ґаґи вже прибули представники багатьох держав.

МУСОЛІНІ ВИЧИЩУЄ ПАРТІЮ ФАШИСТІВ.

РИМ (Італія), 5. серпня. — Скликається велика рада фашистівської партії, яка править партією й державою. Думають, що рада скликається зприводу того, що Мусоліні намітив переведення ґенерального очищення партії від неморальних і шкідливих елементів у партії, які своє офіційне становище в державі використовують для приватних інтересів.

Деяких визначних членів фашистівської партії Мусоліні вже викинув з неї своєю власною волею.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БУНТИ ВЯЗНИКІВ

Від кількох уже тижнів по Америці бунти вязників. Бунтувалися вязники в стейтовій вязниці в Денеморі, відтак в Оборні, наконець у федеральній вязниці в'Лівенворті. Виглядає се на справдішню пошесть вязничних бунтів.

Не обійшлося без жертв у людях. У Денеморі загинуло трох вязників, в Оборні двох, у Лівенворті один. Богато вязників вийшло з ранами. Були й ранені, а навіть убиті, серед вязничних сторожів.

Заговорили тепер про бунти й про вязниці всі люди, що цікавляться публичними справами. Серед маси заяв певно є розбіжні погляди. На загал серед них старий поділ, який існував серед кримінольоґів від століть. З одного боку стоять люди, які займають консервативне становище. Після них злочинець відповідає морально за кождий свій учинок. Тому його треба карати, себто позбавляти свободи, обмежувати в уживанню світа, мучити темницею, постом і такими другими способами, поки він не буде зреформований, поки він не поправиться. На погляд сих людий, чим острійша кара, тим краща для злочинця й для суспільности. Тим скорше вязник поправиться.

Зі сього погляду виходили законодавці нюйорського стейту підчас недавної пошести злочинів у сьому стейті. Під проводом Бомеса завели вони ряд жорстоких законів. Говорили, що се прискорить поправу злочинців. Тимчасом замісць поправи бунти в вязницях, стрілянина, каліцтва, вбийства. Тепер противна сторона показує на сі наслідки системи жорстокостий. Сі другі кримінольоґи виходили зі заложення, що жорстокість справи не полагоджує, а погіршує. Вони все говорили, що ніяка жорстокість, хочби проявлена тільки лайкою, не поправляє людини. Вона робить облекшу тільки жорстокому проповідникови, але не тому, до кого її примінюється. Жорстока кара не робить покараного кращим, моральнішим, більше склонним погодитися з громадою та її вимогами. Чим жорстокіша кара, тим більше очайдушним стає покараний. Трактуй когонебудь як дикуна, то він і буде заховуватися як дикун. Політика відстрашування не відстрашує нікого. Вона дозволяє лишень жорстоким людям, що грають ролю моралізаторів, зганяти свої жорстокі похоти.

Громадянство жде, що велика лекція вязничних бунтів доведе скоро до справдішної поправи умов у вязницях. Не маловажна се справа й для людий поза вязницями, бо коли в вязницях правлять жорстокі люди, то й поза вязницями мають голос тільки жорстокі люди.

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ БАНК

У „Свободі" з 27 червня б. р. вміщена допись д-ра В. Галана: „Український банковий синдикат в Америці". Перечитавши цю допись, я мушу сказати, що предложення д-ра Галана є нереальне, бо спосіб, яким він пропонує створити український банк, є абсолютно мильний, а головно, дуже небезпечний для інвестації українських грошей.

У своїй допоси В. Галан пропонує слідуючий плян: 1000 Українців відкривають біжучий рахунок в якомусь банку по 1,000 долярів. Коли буде зібрано 1,000,000 долярів, тоді вони можуть за ті гроші закупити шери того самого банку й таким чином **стати співвласниками чужого банку.** Цей плян для вложення українського капіталу є невигідний, небезпечний і шкідливий, коли ми **думаемо дійсно творити українські національні фінансові інституції.** А це тому, що:

1. Ніякий банк не випустить контролі зі своїх рук.

2. Пощо збирати міліон долярів для чужого банку, коли за пів міліона можна мати свій український банк.

3. В Америці не можна зібрати 1000 Українців, які далиб по 1,000 долярів на шери невідомого й чужого банку. Це моглиб зробити лише одиниці, а маса пішлаб на це лише тоді. колиб вона побачила дійсну користь з такого підприємства та дісталаб запевнення, що це реальне діло.

4. Концентрація українського капіталу повинна йти своїм власним шляхом, опираючись на власні сили, а не в хвості чужого банку.

Мене дуже дивує, що д-р В. Галан, котрий роками працює в банку, не бачить, чи не хоче бачити, що серед української еміґрації вже зродилося те, що з часом буде велетнем українського фінансового та економічного розвою. За кілька літ наші мізерні фінансові інституції зробили такий великий фінансовий успіх, що ними й чужинці дивуються. Ось хочби д-р В. Галан подивився на Филаделфію, де він мешкає й працює. Адже там „Украініен фінаншел корпорейшен", або „Украініен Билдинґ лоч асосіейшен" розвинулися в справжні фінансові інституції. А в Нюарку, а в Шикаго, а в Клівленді та инших містах? **Там виключно українські гроші зібрані в українських фінансових організаціях і приносять вони від 8 до 12% річного доходу.** Чи нам треба давати міліони долярів у чужі банки, чи ліпше підтримувати й далі розвивати те своє, що вже ми започаткували й що йде з таким успіхом? Чи нам треба вертатися назад і впрягатися до чужих фінансових інституцій, коли ми вже вийшли на власне поле й почали творити власні фінансові інституції?

Ні, краще нам піддержувати й далі розвивати своє власне й **краще вкладати українські капітали в українські інституції,** ніж їх давати до чужих і часто непевних банків. Наші початкуючі українські фінансові орґанізації є дійсно загально-народними, масовими орґанізаціями, а не власністю одного-двох, чи трох банкових „стак голдерів". що контролюють і розпоряджаються американськими банками.

Орґанізуймо ще десятки, чи сотки таких корпорацій, які ми вже маємо й що з таким успіхом розвиваються, де гроші забезпечені морґеджами й не ведеться біржевої спекуляції, при якій можна заробити, але колись і все стратити. Лише тоді, коли ми збудуємо сотки таких власних фінансових інституцій і привчимо наших людей вкладати гроші в свої власні фінансові інституції, виробимо довіря серед наших людей до них та до власних сил і до власного капіталу, тоді можна буде розпочинати иншого рода, розраховані на більшу скалю фінансові інституції, а передовсім приступити до створення свого комерційного банку.

Тепер ще у нас нема ні банкових фаховців, ні капіталу й коли ми будемо все вкладати гроші в чужі банки, то ніколи не виявимо свого національного капіталу, не сконцентруємо його й не будемо мати фінансових фаховців. Отож замісць того, щоби тягнути українські капітали до чужих банків, краще кликати до будови та творення своїх, хочби навіть найпримітивніших фінансових інституцій, хоч і малим капіталом, але до них старатися притягнути як найбільше членів-Українців.

Коли ми окріпнемо фінансово, коли переведемо першу концентрацію й виявлення нашого національного капіталу, тоді можна буде подумати про обєднання його та про створення сильніших фінансових інституцій. Тоді вже можна буде й банк свій організувати, а то й не один утворити й здійснити нарешті клич: „Свій до свого! „Українські гроші в українські підприємства"! Тоді ми лише зможемо створити свою власну національну економічну силу, якої нам бракує, а не плентатися зі своїми шерами у хвості чужого банку.

К. Лисюк,
Шандау, Німеччина.

Василь Бобрів.

„ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ" ЕМІҐРАНТСЬКИЙ ЗЇЗД У ПРАЗІ.

Хто його скликав і з якого приводу, знають певно Ляхи та їх прислужники, українські ренегати з „Тризуба". У всякім разі зїзд такий відбувся в Празі, на якому не проминув бути і американський представник „Тризуба", д-р Цегельський.

Ще довго до приїзду д-ра Цегельського в Париж в органі польонофілів зявилася замітка про те, що „проїзджаючи через Париж, доктор Цегельський зробить доклад про життя української еміграції в Америці". Але щось через тиждень вже зявилося відкликання. Еімґранти дивувалися й не могли зрозуміти дійсної правди. І лише приїзд самого доктора розвіяв здогади. Справа в тому, що „Тризуб" мав постаратися Цегельському о візу до Польщі, куди доктор мав їхати впрост з Парижа.

Але доктор, вскочивши в Париж, через дванацять годин виїхав до Праги, куди за два дні передтим поїхав адміністратор „Тризуба".

Там відбувався зїзд польонофілів. На ньому ґенерал Сальський поставив вимогу безконтрольної підлеглости йому, як військовому міністрові, „всіх" еміґрантських орґанізацій. Дехто навіть з польонофілів не погодився і вийшов. Зїзд відбувся і при „головному отаманові" Левицькому є тепер ще й диктатор ґенерал Сальський. В звязку з цим париська військова орґанізація переводить засідання й збори, на яких остаточно скасовується система управи, а вся „влада" передається в руки одної особи.

Одним словом — весело!

Поляки просять українських артистів.

Поляки, чи з просоння, чи з нахабства, звернулися до Союзу Українських Мистців в Парижі з пропозицією взяти участь у Всеславянському мистецькому зїзді. З програми, яку вони надіслали до Управи Союзу, видно, що на зїзді мають виступати референти від усіх представлених товариств та націй. Пізніше всі члени зїзду мають відвідати познанську виставу. Можливо, що Москалям та польонофілам і цікавий цей зїзд, але Союз, розглявувши пропозицію ворогів України, постановив своїх представників на зїзд не посилати, вважаючи за ганьбу брататися з окупантами.

Разом з тим Союз Українських Мистців готує, до опублиководання спеціяльну заяву, в якій висловить свій погляд на зїзд.

Хвали мене, мій роте.

Відбувся тут ще один виклад про американську іміґрацію. Чиж розказував про життя української еміґрації в Америці. І звичайно, не забув вилаяти „Свободу". Виклад мав тенденційний характер і полягав головним чином у самореклямі. Мовляв, тільки „Народня Воля" й Чиж роблять діло в Америці. Решта, то нічого.

Зрештою, факт малозначучий, як і всі ес-ери на купу разом.

Париж, 23. VII., 1929.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 8. серпня, в год. 8-мій вечером, в гали укр. православної громади, 334 Іст 14 ул. Тому, що є важні справи до полагодження, кождий член має на зборах явитись і при тій нагоді також вирівнати свої залеглі вкладки. — М. Близнак, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в пятницю, 9. серпня, в год. 8-мій вечером, в Січовім Домі, 717 N. Franklin St. Проситься всіх членів явитись на час, аби довго не сидіти в горячий вечір. Довжних проситься вирівнати свої залеглости. — Іван Чопик, предс.; Гр. Дорожовський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться в пятницю, 9. серпня, в годині 7.30 вечером, у місци, де звичайно. Проситься членів і членкинь прибути в означений час ,бо є богато справ до полагодження. — Д. Коритко, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 11. серпня, в неділю, в годині 1ій пополудни, в гали під ч. 3464 Cicotte Ave. Проситься о численну участь, бо маємо много важних справ до полагодження. — С. Дідула, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 10. серпня, в годині 8-мій вечером, в гали церковній на Гренд ул. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Гузар, пр.; Н. Моссора, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів й членкинь, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. серпня, в годині 8-ій вечером, в сали 4-тій Укр. Роб. Дому, 15 Іст 3-та вул. Кождий член і членкиння мусить конечно явитись, бо є много важний справ до полагодження. Буде також справозданнє контр. комісії за 6 місяців. Довгуючі члени обовязані вирівнати всі свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на мітінґу член або членкиня, або урядник, підлягають карі після статута. — Ів. Данилюк, рек. секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своxї членів і членкинь, що мітінґ відбудеться дня 10. серпня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно в год. 7.30 вечером. Обовязком є кождого члена прибути точно на час. Повідомляється всіх догуючих членів, що коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. Приймаємо нвоих членів до товариства і У. Н. Союза без оплати вступного. Тому користайте ті, що ще не є членами батька Союза. — М. Галькевич, секр.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(37)

Отож замісць того, щоби старатися чимскорше вирватися з цього волинського мішка й перекинутися в Галичину, наше командування за всяку ціну старалося втриматися тут. Поки ще була можливість через Броди, Красне, Тернопіль, треба було старатися всі наші військові припаси й склади перекидати в Галичину, а не скупчувати їх тут, щоби потім Поляки одним ударом зліквідували цей наш волинський фронт і забрали все многоміліонове й надзвичайно цінне майно.

Крім того на Волині замісць спокійного, свідомого й карного галицького населення ми мали на свойому терені населення несвідоме національно, озлоблене, яке старалося всіми силами ставити перешкоди нашому війську. Замісць допомоги від того населення ми мали повстання в Здолбунові, чи в районі Дубна, де панував матрос Рекун. Коли нещасливі військові події нас відкинули в той сліпий кут, треба було старатися вийти з нього, а не закріплюватися там. Це була основна стратеґічна помилка, коли не було це зроблене свідомо з мотивів, які я зазначив раніше. З її причини не могли ми виграти зрештою своєї кампанії, хоч які ми мали блискучі тактичні успіхи в окремих боях, чи на окремих участках фронтів. Все геройство нашої армії не могло виправити тих страшних наслідків, які виплили для нашої армії зі загального стратеґічно-неправильного пляну війни.

Скорше, ми тоді не мали широко загального, серіозно виробленого й добре обдуманого пляну, а лише розраховували на загальний успіх всіх протибольшевицьких армій. Тому, бувало, коли не прийдеш у штаб армії, то звіт про наше становище на фронті завжди починався зі загального звіту про становище на фронті всіх російських білих армій, а дуже рідко коли говорилося про фронт протипольський галицької, чи навіть нашої армії. Значить, наш плян боротьби був розрахований не на наші власні українські сили і не в інтересах лише нашої державности, а на сили всіх протибольшевицьких армій, які для нас таксамо були ворожі, як большевики. Навіть колиб білі були би перемогли большевиків, то все одно нам від цього лекше не булоби, бо вони негайно почалиб війну з нами. Але ці арґументи ніколи не приймалися в розрахунок тими, що тоді керували стратеґією нашої армії.

Пізніше, коли повертався з Румунії Запорожський Корпус, то його знову без потреби тягнули від Заліщик до Радзівілова та Здолбунова, щоби він звідси розпочав свій безсмертний бойовий марш від Кременця-Почаїва до Проскурова. Себто замісць того, щоби закріпити позиції на Збручу, дати йому трохи відпочити, змученому тяжкими боями з большевиками, а пізніше румунськими гараздами, що корпус зазнав підчас переходу через Румунію, його тягнули у волинське проваля, щоби негайно кинути в страшне пекло боїв, не зорганізувавши й не узброївши добре. Лише несмертельна відвага й нелюдська витриманість Запорожців дала можливість цим недобиткам колись славного корпусу пройти від Почаїва до Чорного Острова, ведучи бої з большевиками, що зі всіх сторін оточували Запорожців та инші, також вимучені частини. Проти перевезення на Волинь Запорожського Корпусу протестувало багато членів правительства, не радив і я, як інспектор армії, цього робити, але годі було переконати С. Петлюру та зломити його сліпе довіря до панів Капустянських.

На тій Волині ми капарилися, поки Поляки не одержали своїх Галерчиків та не вдарили нам у запілля. Вони швидко зліквідували наш Волинський фронт, коли він уже став їм непотрібний, бо вони вже мали досить своїх сил, щоби стрінутися з большевиками. Притім Поляки захопили в свої руки все майно нашої армії та зліквідували все її запілля, за яке вона так довго й уперто билася. Разом з тим вони розпочали свою офензиву проти Галицької Армії під Львовом. Цей удар Поляків по наших запіллях привів до ліквідації нашого Волинського фронту та до тяжкого й крівавого переходу до утворення нового фронту на Збручі, а далі на Поділлю. Але це було запізно для нас, бо вже Поляки були в силі, а Галичина майже вся загублена.

Тут я трохи забіг наперед, щоби покінчити із загальною оцінкою нашого Волинського фронту, який я застав, коли приїхав до армії.

* * *

Увесь день 19 квітня ми обїздили наші позиції в районі Шепетівки. Побували в ґрупі Січових Стрільців та на позиціях артилерії, що була приділена до них. Серед війська панував спокій і порядок, але люде робили враження страшенно вимучених, зле одягнутих. Нарікань на свою долю ні від стрільців, ні від старшин звичайно не було чути; всі вірили в успіх боротьби. Це мене потішало, бо я бачив перед собою дійсно вояків і патріотів, а не тих втікачів, що стрічав на свойому шляху, коли повертався зі закордону.

С. Петлюра просив мене придивлятися до армії, щоби потім дати йому свої завваги. На ніч під Великдень ми переїхали потягом Головного Отамана до Шепетівки Подільської, де мали заночувати. С. Петлюра зі своїм особистим штабом поїхав до церкви на Великодню Службу Божу, а я поклався спати. Ранком я проснувся, почувши стрілянину зі скорострілів, а також сильний вибух, як мені здалося, важкого гарматного набоя. Коли я висунув голову у вікно вагону, то побачив, що над нами кружляє большевицький літак, який уже скинув одну бомбу й влучив нею у вагон з медикаментами, що стояв недалеко нашого потягу. Стація світилася пусткою. Крім кількох вагонів стояв на відкритім місці лише наш потяг. Літак скинув ще одну бомбу, цілячи в наш потяг, але не попав. Вона розірвалася недалеко від залізниці. Потім ще трохи покружлявши він відлетів геть. В потязі й навкола нього панував повний спокій, немовби на маневрах, лише гарячилися скорострільщики з охорони Головного Отамана, що старалися поцілити в літак.

Цей випадок мене ще більше заспокоїв і я почув, що дух нашої армії ще живий, вона не так розклалася, як инші про неї говорили, та мені її малювали. Пізніше я прослідив, що такими були окремі бойові частини, иноді більше, а иноді менше, але в цілости армія не мала потрібної спайки, не мала єдиного пляну керування, не була єдиною, цілою армією, але складалася з окремих, иноді навіть ворогуючих між собою частин. Властиво, коли я вже приїхав до армії, то вона найгіршу свою кризу пережила. Від неї відвіялося дуже багато анархічного й з військового боку непридатного та непевного елементу. Тепер у ній лишилися вбільшости лише свідомі, патріоти-бойці, але над ними треба було ще багато працювати, бо в командному складі ще було досить невідповідного елементу, або дехто був на невідповідному становищу.

Десь на третій день Великодня ми вернулися до Рівного, де перебував уряд. Тут увесь час відбувалися якісь переговори про реорганізацію уряду, про поновлення його представниками ріжних партій та „груп громадянства" і т. д. Словом, столиця Рівне жила повним політичним столичним життям. Пізніше зі мною також вели переговори деякі члени комісій та президії Трудового Конґресу, що увесь час їздили з центром УНР, а також члени Партії Соціялістів-Революціонерів. Всі вони вбільшости сподівалися через мене зробити вплив на С. Петлюру. Я на одріз відмовлявся від усяких політичних комбінаці та переговорів, бо рахував одиноким своїм обовязком працювати в армії та для армії. Для мене тоді одиноким реальним чинником в нашім політично-національнім життю була армія, до якої малиб звернутися всі українські активні сили.

Коли я торкнувся справи в армії, то мушу сказати, що ті, що домагалися впливу на С. Петлюру, в дечому мали рацію й я цілковито поділяв їх думки в багатьох питаннях. Наприклад вони мали рацію, коли закидали С. Петлюрі, що він невідповідно до свого становища Головного Отамана поводиться в армії. Він часто дає ріжні накази по армії без відома Штабу Армії, або начальників окремих бойових частин. Навіть иноді безпосередньо на фронті малим частинам дає оперативні-бойові накази на власну руку, не рахуючися зі загальним пляном операцій, які провадить штаб. В армії багато тримав на відповідальних посадах абсолютно негідних начальників, як наприклад свого бувшого значкового Беня, вахмайстра з австрійської армії, призначив начальником прекрасної бойової дивізії залізничників, що складалася вбільшости з інтеліґентного й патріотичного елементу. Було просто недопустимим, щоби на чолі її стояв Бень, який, помимо своєї непідготованости теоретичної, не мав жадних даних до становища взагалі якогонебудь начальника. Дивізія від цього страшенно терпіла, але С. Петлюра на всі протести й домагання навіть штабу армії уперто тримав там „свого Беня", а разом з тим такі прекрасні старшини, як наприклад підполковник усурійського козачого війська Кудрявців, тинялися без діла в Рівному й С. Петлюра не хотів дати йому призначення на відповідне становище в Армії, Тимбільше, що Кудрявців ще в 1917 році зголосився на українську службу й виявив себе прекрасним офіциром та чесним патріотом, йому належало бути в армії на визначнім становищі.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РИМ І УКРАЇНЦІ.

Під таким наголовком була надрукована редакційна стаття в „Ділі", львівськім дневнику галицьких Українців, очевидно уніятів, бо в Галичині Українців не-уніятів дуже мало. Сей часопис є органом не лише найсильнійшої української національної партії УНДО, але він є виразником опінії всіх Галичан-Українців, що ясно стоять на українській національній илятформі. В числі 141 сего часопису з дня 28. VI. с. р. появилась згадана стаття, в якій порушено справу відношення Риму до Українців так в минулому як і під цю пору. Вона цікава тим, як то галицькі Українці бодай в ряди-годи уміють тверезо підходити до релігійного питання, хоч ще не мають відваги назвати все правдивим іменем.

В статті говориться про зріст впливів Ватикану через заключенян угоди з італійським правительством. Той зріст впливів і власти папи не може бути не важним для Українців на усіх національних землях. Та найсильнійше той вплив відібється на українських землях під Польщею. Бо Польща все тішилася специяльними привілеями Риму.

Польща не лише утвердилася насильством на всіх загарбаних українських церквах, але ще в конкордаті з папою застерегра собі виключний вплив на уніийний рух в північно-українських та білоруських землях, одночасно не допускаючи туди українських чи білоруських національно-свідомих елементів. Виконання унійної акції повірено ославленим єзуїтам, які вже мають свої чорні сторінки в історії українського народа. З волі Варшави і папського Риму не допущено на українську територію украінського уніятського єпископа (пок. Цоцяна), а прибувших українських уніятських священиків з Галичини польські жандарми негайно відставляють назад до т. зв. сокальського кордону.

Требаб додати, що ось так Рим віддячується галицьким уніятам за їх вірну Римові службу. Одних кинув на поталу польським єзуїтам, як колись кровожадні римські цезари кидали християн на пожертя диким звірям; других, тих з Галичини, немилосердно гонить за їх вікове синівське привязання до „святого апостольського престола".

Рим, бажаючи скріпити Польщу на українських землях в Галичині, де українська національна свідомість найбільше розвинена, рішив до уніятів застосувати иншу методу ніж на инших землях поза сокальським кордоном. Він хоче Українців під Польщею зробити більшими папістами ніж сам папа, а тому хоче перевиховати їх в ультрамонтанському дусі.

Якщо такий осуд відношення Риму до Українців появивсяби на сторінках якогось, скажім, православного органу, мігби хтось сказати, що стаття подиктована нехіттю чи упередженням до католицизму. Але тут ніхто не може посуджувати „Діла" о упередження до уніятів. Видно, що здоровий розум та інстинкт самозбереження не дозволяють галицьким уніятам не добачувати, що „під поверхнею церковного життя відбувається глибокий перелім, який не може остати без впливу на дальше формування нашої національної психіки і світогляду. Чи оба напрями зіллються в один на українській національній основі, чи побідить чужинецький напрям з усіми віроісповідно-денаціоналізаційними наслідками (анальогічно до (Холмщини), важко сказати".

Якщо перед очима Українців під польською займанщиною стає велике питання: бути або не бути, то треба припускати, що жаден свідомий Українець не приложить своєї руки до винародовлюючої роботи папського Риму чи яких инших чинників.

А чого від Риму можуть Українці сподіватися? Стаття не дає на се прямої відповіди, але її легко собі доповнити. Стаття кінчиться словами: „На всякий випадок, на основі зясованого вгорі треба ствердити, що зростаючий в силу і значіння (?) ватиканський Рим відноситься до нас неприхильно, а що найменше з недовірєм".

Можна зрозуміти й оправдати галицьких уніятів. Вони вже бачать зло зі сторони Риму, одначче находяться серед неприятливих обставин, бо, скинувши одно ярмо, можуть попасти в друге. Тому й не без тревоги ждуть, чи самозбережений відрух проти винародовлюючих затій ворожих сил буде успішний і як цей відрух розвинеться у свідому зорганізовану акцію, яка вивелаб із неволі український нарід під церковним оглядом. Церква має кольосальний вплив на формування психольоґії народа. Тому єдина церква українського народа, що охоплювалаб всі його землі, є одним з наймогутнійших чинників у боротьбі за визволення та створення власної держави!

о. В. Н.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

КАЧИНЕ ПІРЯ.

Гуси, як відомо, врятували Рим.

Качки, як ви зараз дізнаєтеся, загубили ніженських держторговців. Загубили, занапастили, змарнували... І не качки навіть, а тільки качине піря...

Отже школярів колись питали: що важче: пуд піря, чи пуд каміння? Скільки коштує пятаковий медяник?... І розгублена малеча хнюпилася й починала підозріло шморгати носом.

Робітники ніженського Держторгу мабуть із школярського віку повиростали, а й вони на ці запитання відповісти не моглиб...

Бо вся робота їхня збудована була саме на тому, що пятакові медяники не менш як карбованець коштують, а піря з камінням змішувати треба, щоб більше важило...

Не ймете віри!

Справа ваша! Але ось, що вийшло в ніженських держторговців з отим самим пірям.

Посилає Ніжен до Одеси качине піря. Пише до Одеси: „Вислали ми вам на сім з гаком тисяч краму". Одержали в Одесі папірця. Прочитали й пішли на отой крам глянути. Глянули й... побачили!

Справді — не без того — піря є. Але до того піря — безплатний додаток — товчений камінь-крейда.

Згадали Одесити славетного свого земляка, що колись повидло й секундні стрілочки до годинників продавав... Найшов уже був покупця на повидло, та не продає. Каже: купіть і стрілки.

— Та на що, дивується покупець, вони мені?

— А я окремо продавати крам не можу, — знизує плечима купець.

— Чогож це так?

— Та, каже, бо в мене повидло із стрілками перемішалося дорогою...

Згадали Одесити оцю історію, та не смішно їм. Не смішно, бо разом з крейдою в качиному пірі чого тільки не було?...

Почали Одесити перебирати ніженський крам, почали сортувати, розкладати, дивляться, а там того піря не більш, як відсотків десять залишається...

Подякували Ніженцям за ласку, за гарну роботу, та повідомили: крам ваш к бісу! Робіть з ним що хочете!

Ну, а Ніженцям що? Хоч би й ні к бісу... Не вішатисяж з горя?...

Поклали Ніженці одеського папірця в стіл: хай відпочиває!...

Папірець лежить, а Одесити чекають на відповідь.

Усе гаразд...

Та надокучило Одеситам чекати. Взяли вони й ще папірця надіслали. Та вже не до Держторгу... А там, одержавши папірця, вирішили справу зясувати. А почавши справу зясовувати, найшли ще два папірці. Хоч, кажуть, і незручно чужі листи читати, а оголошувати й поготів, беремо провину на себе.

Читайте: пише головбух Держторгу на периферію, до зава агентури: „Предупреждаю вас самым серьезным образом, что если вы в течении одной недели не взыщете всех начетов с пунктов и не опроходуете их по кассе и не **распутаете этого кошмара**, а также если вы не перестанете **делать из ряда вон выходящее**, все наши письма с 1 января, вся история вашей агентуры будут переданы в ГПУ, отчего, больше всего пострадаете вы"...

Відповідь зава агентури була читка й лякончна:

„Если вы направите дело в ГПУ, то я тоже буду направлять в ГПУ, а материалы как у меня, так и у вас, **очевидно**, найдуться. 17. червня. С товарищеским приветом — Половинка"...

Ну, а далі, звичайно, виявилося:

Співробітники: колишні спекулянти, власники заводів, позбавлені права на голос, люди з бупрівським стажем, полковники, земські начальники, білі офіцири...

Робота: розтрати, витрати, перевитрати, перерозтрати...

Деталі — одна за одну кольоритніша: купляють собі співробітники за держторгівські гроші коні, по пятьдесять карбованців (!) візникам платять, та за неписьменних візників сами підписуються, багатосотенні підзвітні аванси беруть і звіти гублять, у київських приватників купують те, чого в ніженській кооперації досхочу...

Про все й не розповісти.

Зламані ліміти, перекручений кошторис, порушені закони — це все між іншим... Ціла система роздавання грошей: дають людині певну суму на орґанізацію роботи. Роботи немає. А гроші? Хтож повертає гроші?! І гроші переписують у графу „сумнівних" боргів. Та це не допомагає. Грошей все одно не повертають. Тоді переписують їх у „безнадійні" борги і... годі! І не видавали їх, ніби, ніколи!...

Отак виявилося на 75 тисяч карбованців збитків. А скільки ще виявиться...

І все через що? Через оте качине піря. Така собі мирна штука, а що може наробити?... Жорстка із отого піря пуховиця вийде... А спати на ній доведеться довгенько. Не менш, як кілька років, та ще й з ізоляцією...

І. С.

(„Пролетарська Правда"), Київ).

Обережний.

Зустрічається двох селян, що їдуть возами.

— Здоров, куме!

— Доброго здоровлячка!

— Куди їдите?

— У город!

— А що везете?

— Тпру — кум злазить з воза, підходить до приятеля і пошепки на вухо каже: — овес, куме!

— Та чого-ж так криетесь — дивується той.

— Та щоб часом кобила моя не почула.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ В НЮ ЙОРКУ, ЧЛЕНА У. Н. СОЮЗА.

В середу 24 липня ц. р. о годині 11.30 перед полуднем занятий чищеннєм вікон в офісійному будинку при 12 Вест 27 вулиці, в Ню Йорку Гринько Крупник, член 361 від. УНС, упав з 6 поверху і погиб на місці, розторощивши череп і поломивши праву руку й ногу.

Покійний родився 1897 р. в Підгірянах, теребовельського повіту, був примірним та карним членом свого народу і У. Н. Союза. За його почином і матеріяльною допомогою побудовано гарну домівку Читальні-Просвіти в родинному селі. Хоч Покійний сам не був матеріяльно добре ситуований, завсіди був щирим жертводавцем майже на всі запотребування українських народніх установ у Старому Краю.

Покійний осиротив свою жінку Катерину і дві донечки: Стефанію (літ 12) і Марійку (літ 11).

Похорон тлінних останків Покійника відбувся в суботу, 27 липня ц. р. при численній участи другів і членів товариства „Дністер" і „Віндоклінерської Юнії".

Земля Йому пером!

Михайло Дроздик,
член 298 від. УНС.

Люди, як звірята. Гість (у зоольоґічному саді): Чи цей верблюд уміє теж якісь щтучки?

Дозорець: О так, коли йому кину щось, згинається як людина (кидає верблюдові щось зїсти).

Гість: Щож це за штучка?

Дозорець: Чомуж би ні? Людина також згинається задля кусника хліба!

НА ТЕМИ ДНЯ.

ЛИСТ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Комісарська газета в Ню Йорку надрукувала „лист із Союза Рад. Соц. Републик", в якому говориться, як в Сибіру добре живеться тим людям, що працюють на фабриках і в кооперативах, а селянам то вже аж не знати як добре: „Ти, подумай (пише той щасливий робітник), рільники поле орють тракторами, цебто машинами, всьо й хліб в полі збирають машинами. Коров, коней, овець достаточно1) має кожний рільник. І тепер є орґанізовані рільничі спілки, землі дуже багато мають і всьо поле обробляють машинами американської фірми Фордсон"...

Це такий лист з Союзу Соц. Републик. А ось як пишуть наші селяне з Радянської України, де „освободітелі" большевики „рай" завели для нашого народу.

Лист писаний в липні цього року з українського села на Київщині, недалеко Дніпра.

Опускаючи привіти й поздоровлення від матері і жінки до сина-робітника, що працює в Америці, подаємо, що в листі пишуть:

„Новин у нас ніяких, хіба те, що життя тепер усіх тяжке. Це відноситься до всіх людей на селі. Провадиться „виколачіваніє 2) хліба, а він родить лише раз. Це „виколачіваніє" сприяє до того, що роблять поголовні обиски 3) по помешканнях і в дворах за хлібом, лишки забирають. Взагалі багато ріжних методів. Йде пощреніє 4) бідноти, а вона здебільшого є вроді наших сусідів, як Ти памятаєш, що ціле літо сплять під вишнею. Ну, та це діло не наше. Місто було й буде в кращих умовах. Ставка тепер на „коллективи" 5) й „раскулачіваніє 6) 100% індивідуальних господарств. А „раскулачіваніє" робиться так: У кого є більш як 4 або 5 десятин землі та пара коней та ще плуг залізний, той вже кулак 7) І тепер натовпом ходить „біднота" по таких дворах й забірає все, коні, корову, плуга, хліб... Крик, плач, лайки й нема спасєнія, бо видумують якісь нові податки та знаходять „ізлішкі й утайку землі", а тут і з тої землі прожити не можна. З тих ізлішків землі хочуть створити біля нашого села еврейський колектив.

„Добре, що Тебе нема тут, то й горя не бачиш."

Подібні й більш жахливіші листи еміґранти з Придніпрянщини отримують тисячами й навіть ті, що тут з „таваріщами" большевиками за панібратів. Але комуністи їх не друкують, а друкують лист зі Сибіру з майбутньої батьківщини українського селянина, куди його пішлють, щоби утворити на Україні жидівські кольонії.

1) Досить, 2) вибивання, стягання, 3) Ревизії 4) Підхлібнювання. 5) Комуністичні господарства. 6) Розкулакування. 7) Куркуль.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(32)

По сій ухвалі приступлено до дискусії над звітом гол. касієра В. Левчика.

До голосу записались делегати слідуючих відділів: 83, 292, 241, 152, 142, 20, 278, 260, 213, 65, 295, 1.

На поставлене внесення Омеляном Житкевичем, дел. від. 250, а поперте Дмитром Яремком, дел. від. 323, ухвалено замкнути лісту інтерпелянтів.

Від. 83. Роман Карбівник питає, чи робив касієр старання, щоби забрати гроші з шамокінських банків, котрі там лежать на малім проценті.

Від. 292. Николай Романів питає, чи не можна уділяти позамісцевим членам позичок на морґеч.

Від. 241. Ілько Чорний питає, чому переступлено параграф 98 і ульоковано в однім банку 123,681 долярів.

Від. 152. Іван Бакун питає, чому не льокується готівки в українських інституціях.

Від. 142. Петро Остапчук заявляється за вотумом довіря для касієра В. Левчика.

Від. 20. Йосиф Крупка заявляє, що не має нічого більше до балакання.

Від. 278. Йосиф Крохмалюк питає, що коли касієр заявляє в своїм справозданню, що його кошти урядовання виносять всього $33.80, то що означає розхід за час 1925—1928 на суму 347.00 долярів.

Від. 260. Николай Демчина признає вотум довіря В. Левчикови.

Від. 65. Яків Красновський признає корисну працю гол. касієра В. Левчика і дає йому вотум довіря.

Від. 1. Семен Лев і Данило Полиняк уважають пожаданим перенести гроші в шамокінськім банку до того, де є Українець урядником.

На повисші питання відповідають касієр В. Левчик і фін. секр. Р. Слободян, бо до них обох відносяться сі питання. Відповіди звучали:

На запит дел. Карбівника заявив В. Левчик, що депозити в шамокінських банках, від котрих приходять відсотки у висові 3%, були скорше ніж він був касієром Союза. Побільшення процентів не залежить від него, а від банків і відповідної резолюції, домагаючоїся більше проценту. Як така резолюція буде, а банк не схоче платити більших процентів, то треба буде депозити сканцелювати. Притім заявляє, що на чекових контах є 2%, на часових 4%, 4¼%, 4½%.

У відповідь дел. Романову відповів Роман Слободян так: Заявляю, що я вже говорив про морґечі на дальші околиці від осідку орґанізації. Додати треба також, що про сю справу говориться на кождім річнім засіданню і проголошується в протоколах для відома всіх членів. На церкви, школи й народні доми не дається морґечів тілько тому, бо дані інституції залежні від порядку, згоди й спільної праці даної громади чи товариства. Доки в громаді спокій, то реальність оплачується і морґеч певний. З хвилею, як настане неспокій, громада розбивається, дім замикається, діти вікна вибивають, дощі й бурі зроблять своє знищення і остає тілько площа, яка не покриє позички. Ми знаємо, що одна орґанізація розпожичила була около міліон долярів на доми своїх відділів і мусіла всі позички сканцелювати, бо грозила утрата не тілько процентів, яких не хотіли платити, але й капіталу.

Розкинути морґечі по всіх стейтах дуже легко, однак тоді годі звалювати відвічальність на екзекутивний комітет. Ще більше булоби клопоту із канцельованнем морґечу, бо така поїздка коштувалаби много гроша, а не все можна спуститись на адвокатів в місци, які також задармо справи не викінчать.

Решті делеґатів відповідає В. Левчик так:

У відповідь дел. Чорному признаюся, що під тим оглядом статута не вшанував, бо вшанувати не можна. Коли приміром є сплачені бонди на $70,000, або морґеч на таку або й більшу суму, то що я можу зробити із таким чеком? Вдерти кавалок для одного банку, другого й третого чейже не можливо, а тут статут ломиться. Тому муситься дати його до банку. Тепер, коли нераз виплачується місячно десятки тисяч долярів на посмертні запомоги, мусить бути й значнійша готівка на чековім конті. Поважані делеґати зрозуміють, що грошей, які приходять від відділів, сплачених морґечів або бондів, на вулицю не викину, тим більше, що за такі відвічаю своїм бондом і честю. Що в тім банку случайно зібралась більша готівка, се тому, бо тут є конто, з якого робиться інвестиції. Туди дається сплачені морґечі й уділяється нові морґечі. Можливо, що по менших містах сума $100,000, се великі гроші, однак тут коло Ню Йорку, фінансового центра світа, така сума незначна. Свого часу перейшла ухвала, щоби в однім банку не тримати більше грошей як $30,000, хіба, що банк дасть спеціяльний бонд. Коли я прийшов до банку за таким бондом, щоби наших трийцять тисяч долярів не пропало, то мені показано депозити одного чоловіка на сотки тисяч долярів. Щоби не тримати більшої готівки в однім банку, де було 9 чекових контів, ми перенесли оден акавнт до банку, де вже був депозит фонду посмертного і вкладалось що місяця фонд конвенційний. Фонд конвенційний, яким там нині виносить коло сорок тисяч долярів, завтра розійдесь на виплати коштів подорожі й дієти делеґатів, і, можливо, треба буде ще позичити із фонду посмертного. Що ми рішились дати депозит до того банку, була ще й ся заохота, що місто-предсідателем банку є наш член і делеґат на минувшу конвенцію. Вкінци заявляю, що нема рації накидатись на банк, який є одним із найкрасших банків в повіті, є Національним Банком і Трост Ко. і як такий є контрольований державою, а крім сего є членом Федерал Резерв Систем.

У відповідь дел. Бакунови заявляю, що тому не льокується готівки в українських інституціях, бо таких фінансових інституцій, в яких нам вільно булоби льокувати готівку, тут нема. В приватних банках або в банках наших в Галичині нам тримати грошей не вільно.

Делеґатови Остапчукови дякую за признанне.

Делеґат Крупка вдоволений і я задоволений його вдоволеннем.

Питанне дел. Крохмалюка, що означає мій розхід в сумі $33.80, в порівнанню з сумою $347.00, є вияснене в моїм звіті. Сума $33.80 се мої почтові видатки за чотири роки. В них не вчислено коштів телефону, бо я за такі ніколи нічого не числив. Такого розходу як сума $347.00 за роки 1925—1928 в моїм справозданню нема.

Делеґатам Демчині й Красновському дякую за признанне.

У відповідь делеґатам 1-го відділу з Шамокін заявляю, що, о скільки се буде можливим, справа буде піднесена на найближчім засіданню екзекутиви і, як ваш банк, що вже має орґанізаційні гроші, згодиться платити більший процент, як платить нині, то гроші перенесеться з других банків до вашого банку.

На поставлене Петром Остапчуком, дел. від. 142, внесенне, поперте Йосифом Кобрином, дел. від. 213, і Яковом Красновським, дел. від. 65, ухвалено одноголосно дати вотум довіря гол. касієрови В. Левчикови.

На поставлене Михайлом Колодієм, дел. від. 108, внесенне, поперте Григорієм Кисілем, дел. від. 336, наради 4-го дня конвенції замкнено в годині 5-тій вечером.

(Дальше буде).

Муха в пиві.

Коли Англієць одержує „гальбу" пива в ресторані, а бачить у ньому муху, кидає погляд повний погорди і мовчки виходить.

Француз кличе кельнера, показує йому з гнівом муху, платить і не пючи, виходить.

Німець — робить авантуру, добуває муху і каже дати собі нове пиво.

Мазур, побачивши муху, кричить: пся креф собача, то ест якісь саботаж. Кидається на муху і перевертає пиво та ще й каже собі заплатити відшкодування.

Жид пє пиво так, щоби мухи не вилити, а коли муха лишається на дні „гальби" — показує її кельнерові і не платить за цю гальбу.

Румун випиває з мухою.

Китаєць витягає муху, кладе її на бік, випиває пиво, а на кінці проглитає муху на десер.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На військову організацію.

Бувший член української Галицької Армії П. Лобур переслав через Обєднання 2 доляри на УВО.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Дальші жертви на фонд скавтів.

На руки п. Скубової зложили далі на висилку Скавтів на межинародний зїзд Скавтів в Анґлії отсі добродії: Филип Матлай $3.00, Юрій Кириченко $2.00, Микола Марко $2.00, пані Ярема $2.00, Павло Ганчачик $1.00. — Разом $10.00.

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Жертви на народні цілі.

Члени братства св. Івана Хрестителя, від. 270 УНС, зложили до Обєднання свій народний податок у сумі 23 дори. По 50 центів зложили: В. Ґіль, О. Яцків, В. Жарський, І. Бобовник, Ю. Гук, Г. Гуменюк, І. Потонік, М. Косоноцький, С. Сайчук, С. Кіцей, Л. Кулич, М. Турчинський, М. Баран, Й. Жарський, Я. Осміловський, Я. Сай, С. Мисак, М. Пігура, А. Сайчук, А. Лютий, Р. Булик, Ґ. Дячик, М. Салюк, І. Грубець, О. Колісник, І. Станіславишин, М. Заяць, Г. Шемлій, А. Буско, І. Василик, М. Стегніцький, С. Кот, С. Гриник, І. Мич, Й. Кірат, С. Лоєвич, С. Ґріца, А. Ярош, А. Мазур, А. Корниль, Г. Шустикевич, Г. Федів, П. Грабар, А. Кірат, Н. Леуш і В. Мельник. Разом $23.00.

Микола Пігура, колектор.

Михайло Зощенко.

ЗИМОВИЙ СПОРТ.

(Гумореска).

Кажуть, зимовий спорт дуже корисно впливає на орґанізм. Це щира правда. Я сам на собі випробував це.

Цеї зими я трохи занедужав. Утратив апетит — жерти зовсім не хотілося. Безсонниця мучила мене. Похудів також страшно. Навіть блохи перестали мене кусати.

Лікар оглянув мене тай каже:

— Це у вас нерви зовсім розстроєні. Совгайтеся що дня на лижвах, а всю вашу нервову систему наче рукою відняло. І знову блохи стануть кусати.

Недуги я не занедбував, зайшов у спортову крамницю та купив собі спеціяльні черевики з лижвами.

І вся ця приємність коштувала мене девятнацять карбованців!

А це, треба признати, дуже дешево. Тому, що лижви трапилися гарні, майже сталеві. І черевики дуже визначні. Московської роботи.

А закаблук, то справді на другий день відлетів від них підчас совганки. Та годі, самособою, вимагати якогось вічного, золотого закаблука.

А що я ногу собі зломив через те, то я міг би цю ногу зломити також раньше, з цілим закаблуком. Моглиби мене перевернути. За лавочку міг би я головою зачіпити підчас совганки. Абож то мало...

Та найголовніше не в тому. Головне в здоровому спорті. Всього кілька днів я совгався на лижвах і висліди небувалі. Я дуже поправився. Поповнішав. І нервової системи наче не було.

Дехто каже, що лижви тут ні при чому, а що просто я в шпиталі зі зломаною ногою відлежався. Це, словом, небилиці. Що значить лижви ні при чому? Таж, колиб я не совгався, може я і в шпиталь не попав би.

Що ні говори, а зимовий спорт — головна річ.

Ось, як лише вилікую ногу — За лещета візьмуся. Може ще щонебудь собі відламаю.

Переклав **М. Недільський.**

СЛОВО ОСТРІШЕ НІЖ СОКИРА.

(Народня казка).

Раз стрітив чоловік у лісі оленя, що без страху наблизився до нього, став перед ним і дивився, як чоловік рубав деревину. Чоловік, що в своїм життю не бачив ще такої звірини, перестав рубати і впялив очи в оленя, нічого не говорячи. Тоді олень — а були то ще ті часи, як звірі говорили — підступив ближче до чоловіка і запитав його:

— Чи гарний я?

Чоловік, не думаючи довго, каже:

— Та гарний ти був би, як би ти не був куций — не був без хвоста.

Се оленя дуже заболіло. Він посумнів, задумався, а далі каже до чоловіка:

— Зроби мені твоєю острою сокирою рану межи рогами — і нахилив свою голову до чоловіка. Сей з початку вагався, але вкінці цюкнув вістрям між роги, а кров сверкнула високо аж на дерева.

— Дякую тобі за ту прислугу, — каже зранений олень, — за рік прийди на се місце, а щось тобі покажу і скажу дуже цікаве.

По сих словах метнувся олень в ліс і щез у гущавині.

По році прийшов чоловік на те саме місце, — а боячися пімсти оленя, взяв з собою сокиру і набиту кулею стрільбу. Не довго чекав він на оленя. Сей, побачивши з гущавини чоловіка, прискочив до нього і схилив свою голову, кажучи:

— Видиш, рана, що ти мені зробив острою сокирою в голові, уже цілком загоїлась і заросла. Нема й сліду.

— Правда, — каже чоловік.

Тоді олень, піднісши голову догори, каже:

— Але тая рана, що ти мені її в серці вчинив, сказавши прикре слово, ніколи не загоїться і ніколи не заросте так, як на голові рана від сокири, бо „слово остріше від сокири".

По тій розмові завернувся олень в ліс і щез з очей чоловіка.

Сам потребує.

— Грицю, де так спішите?

— До Львова на льотерію ставити.

— Прошу вас, як виграете, то й мені дещо позичите.

— Не можу, бо сам потребую...

—o—

Цікавий професор лікар.

Тяжко хорий професор медицини до своєї дружини: „Коли помру, то мусите конче піддати розглядови моє тіло, бо я дуже цікавий, що можу мати в печінці".

—o—

Директор мандрівного театру: Заплачу вам місячно по пятьдесять долярів. Чи будете задоволені з цього?

Автор: Коли видістану їх від пана директора, то певно, що буду задоволений.

— Чи по такій веселій ночі матимеш синці на другий день?

— Ні, бо я нежонатий.

DO YOU KNOW WHY--- Some one Should Invent An Odorless Pipe?

Drawn for this paper By Frank Leet

HA! NOW FOR A GOOD PEACEFUL SMOKE!

JOHN! WHAT HAVE I TOLD YOU ABOUT SMOKING IN THE HOUSE

DARN!

I'LL FOOL HER

JOHN!

INTERNATIONAL CARTOON CO., N.Y.